Rättsfallssamlingen

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
MACIEJ SZPUNAR
föredraget den 6 mars 2025[1]

Mål C-211/24

Lego A/S
mot
Pozitív Energiaforrás Kft.

(begäran om förhandsavgörande från Fővárosi Törvényszék (Överdomstolen för Budapests stad, Ungern))

”Begäran om förhandsavgörande – Immaterialrätt – Gemenskapsformgivning – Förordning (EG) nr 6/2002 – Artikel 8.3 – Formgivning som tillåter att inbördes utbytbara produkter sammanfogas eller förbinds med varandra ett stort antal gånger inom ett modulsystem – Artikel 10 – Skyddsomfång – Begreppen kunnig användare och helhetsintryck”

Inledning

1. I unionens immaterialrätt görs en tydlig åtskillnad vad gäller vilken roll de olika kategorierna av skyddade rättigheter har. Patent skyddar tekniska uppfinningar, medan formgivningar skyddar produkters utseende. Varumärken skyddar kopplingen mellan varor och tjänster och deras tillverkare eller leverantör. Denna åtskillnad är av väsentlig betydelse, eftersom den gör det möjligt att förhindra en monopolisering, genom exklusiva rättigheter som är relativt lätta att erhålla och har en mycket lång eller obestämd varaktighet, samt främjar unika lösningar som är oumbärliga för den tekniska utvecklingen och en ekonomisk konkurrens utan snedvridning. För att säkerställa att denna åtskillnad är effektiv, föreskrivs i unionens formgivningsrätt att ett gemenskapsformskydd inte kan erhållas för sådana detaljer i en produkts utseende som uteslutande är betingade av en teknisk funktion, eller för detaljer som är oumbärliga för driftskompatibiliteten mellan produkter från olika tillverkare.

2. Det finns emellertid ett undantag från denna bestämmelse när det gäller ”modulsystem”, enligt vilket formgivningar som har till syfte att produkter förbinds med varandra inom ett modulsystem kan skyddas. Detta undantag kallas ofta ”Lego-undantaget”, eftersom dess huvudsakliga mottagare är det system av byggklossar som alla barn mellan 3 och 103 år känner till, vilket säljs under varumärket Lego.

3. Byggkloss-systemet Lego utvecklades på 1950-talet. Den första patent-ansökan för detta lämnades in i Danmark 1958. Den tekniska lösning som denna ansökan avsåg bestod av ett system av sammanfogning av klossar med hjälp av upphöjningar på ovansidan och fördjupningar

[1] Originalspråk: franska.

på undersidan av varje kloss. Klossarna var skapta och placerade för att säkerställa en stabil sammanlänkning och samtidigt tillåta en för ett barns händer relativt enkel demontering. Patentskyddet för Lego-systemet breddades därefter globalt och kompletterades med nya tekniska lösningar. [2]

4. Merparten av dessa patent gick emellertid ut under 1970- och 1980-talet och tillverkaren av Lego-klossar tvingades konfronteras med konkurrens från tillverkare av klossar som var inspirerade av – och kompatibla med – dess egna system. Därefter misslyckades de flesta försök att skydda detta system genom andra immateriella rättigheter, nämligen varumärken, formgivningar och även upphovsrätt, bland annat på grund av funktionaliteten hos föremålet för det eftersökta skyddet. [3]

5. Förekomsten av ”L[ego]-undantaget” gör det emellertid möjligt att upprätthålla skyddet för systemet med Lego-klossar och, indirekt, för den tekniska lösning som utgör grunden för detta, genom formgivningsrättigheter. [4] Förevarande mål ger domstolen tillfälle att ange omfattningen av detta skydd mot bakgrund av målet med det skydd som unionsrätten ger genom de olika kategorierna av immaterialrätter.

Tillämpliga bestämmelser

6. I artiklarna 3 a, 4.1, 6, 8 och 10 i rådets förordning (EG) nr 6/2002, av den 12 december 2001, om gemenskapsformgivning [5] föreskrivs följande:

”Artikel 3

I denna förordning avses med

a) formgivning: en produkts eller en produktdels utseende som beror av detaljer som finns på själva produkten och/eller i produktens ornament och som särskilt kan vara linjer, konturer, färger, form, ytstruktur och/eller material,

…

Artikel 4

1. En formgivning skall skyddas som en gemenskapsformgivning i den mån den är ny och särpräglad.

…

[2] Beträffande historien om Lego-systemets immaterialrättsliga skydd, se, bland annat, Hunter, D. och Thomas, J., ”Lego and the System of Intellectual Property, 1955–2015”, *Intellectual Property Quarterly*, 2016, nr 1, sidorna 1–18.

[3] Vad gäller unionens varumärkesrätt, se dom av den 14 september 2010, Lego Juris/harmoniseringskontoret (C-48/09 P, EU:C:2010:516).

[4] Se, bland annat, dom av den 24 mars 2021, Lego/EUIPO – Delta Sport Handelskontor (Byggklossar från en leksaksbyggsats) (T-515/19, EU:T:2021:155).

[5] EGT L 3, 2002, s. 1.

Artikel 6

1. En formgivning skall anses ha särprägel om det helhetsintryck som en kunnig användare får av formgivningen, skiljer sig från det helhetsintryck en sådan användare får av en formgivning som har gjorts tillgänglig för allmänheten.

…

b) när det gäller registrerade gemenskapsformgivningar, före den dag då en ansökan om registrering lämnades in eller, om prioritet åberopas, före den dag från vilken prioritet räknas.

2. Vid prövning av en formgivnings särprägel skall den grad av frihet formgivaren har haft vid utvecklingen av formgivningen beaktas.

…

Artikel 8

1. Ett gemenskapsformskydd kan inte erhållas för sådana detaljer i en produkts utseende som uteslutande är betingade av en teknisk funktion.

2. Ett gemenskapsformskydd kan inte erhållas för sådana detaljer i en produkts utseende som måste återges exakt till formen och dimensionerna för att den produkt som formgivningen ingår i eller används för skall gå att mekaniskt ansluta till eller placera i, kring eller mot en annan produkt, så att båda produkterna fyller sin funktion.

3. Med avvikelse från punkt 2 skall ett gemenskapsformskydd under de förutsättningar som anges i artiklarna 5 och 6 kunna erhållas för en formgivning som tillåter att inbördes utbytbara produkter sammanfogas eller förbinds med varandra ett stort antal gånger inom ett modulsystem.

…

Artikel 10

1. En gemenskapsformgivnings skyddsomfång skall omfatta varje formgivning som inte ger en kunnig användare ett annat helhetsintryck.

2. Vid prövning av skyddsomfånget skall hänsyn tas till den grad av frihet formgivaren har haft vid utvecklingen av formgivningen.”

Bakgrund till det nationella målet, förfarandet och tolkningsfrågorna

7. Lego A/S, ett bolag som bildats enligt dansk rätt, innehar bland annat gemenskapsformgivning nr 001950981 0001, registrerad med prioritetsdatum den 22 november 2011. Formgivningen avser en kopplingsdel i en byggleksak som består av en cylinder med utskjutande delar och två tvärgående axlar (*axles*) som är vinkelräta mot varandra och mot cylindern, och axlarna fäster vid cylindern med hjälp av en cylindrisk bas.[6] Bolaget innehar även gemenskapsformgivning nr 002137190 0002, registrerad med prioritetsdatum den 16 november 2012. Den avser en

[6] Denna del finns i Legos sortiment under beteckningen ”Technic, Axle and pin connector hub with 2 perpendicular axles”.

kopplingsdel i en byggleksak som är en modifierad variant av den välkända Lego-klossen 2x1 med piggar, som har 2x1 ihåliga utskjutande delar (*studs*) på en av sina sidor (nedan kallad den i det nationella målet aktuella formgivningen).[7]

8. Pozitív Energiaforrás Kft., ett bolag som bildats enligt ungersk rätt, försökte under varumärket Qman importera konstruktionsleksaker bestående av plastdelar, som bland annat omfattar en eller flera byggnadsdelar som påstås göra intrång i de i det nationella målet aktuella gemenskapsformgivningarna.

9. Efter Legos förklaring, beslutade Nemzeti Adó- és Vámhivatal Veszprém Megyei Adó- és Vámigazgatósága (Skatte- och tullmyndigheten i Veszprém, som lyder under den nationella Skatte- och tullmyndigheten, Ungern) att varorna skulle beslagtas och väckte därefter talan mot ledningen för Pozitív Energiaforrás på grund av att den misstänkte att Legos industriella rättigheter hade åsidosatts.

10. Den 22 juni 2022 väckte Lego talan vid Fővárosi Törvényszék (Överdomstolen för Budapests stad, Ungern), enligt artiklarna 10 och 89 i förordning nr 6/2002, och yrkade att interimistiska åtgärder skulle vidtas i syfte att beslagta de i målet vid den nationella domstolen omtvistade byggleksakssatserna. Denna domstol ogillade talan och angav att de gemenskapsformgivningar som var aktuella i det nationella målet var skyddade enligt artikel 8.3 i denna förordning och att, eftersom formen på sammanfogningsdelarna uteslutande var betingad av dess tekniska funktion var det kreativa utrymmet för att hitta på en sådan form mycket begränsat. Den beaktade även produktens form och storlek och fann att en kunnig användare betraktade en sådan formgivning med ett kritiskt öga och med uppmärksamhet på varje detalj. Fővárosi Törvényszék (Överdomstolen för Budapests stad, Ungern) jämförde således noga de framställningar som registrerats av de båda gemenskapsformgivningar som är aktuella i det nationella målet med fotografierna av Pozitív Energiaforrás produkter. Den ansåg att de sistnämnda produkterna gav en kunnig användare ett annat helhetsintryck än de i det nationella målet aktuella gemenskapsformgivningarna.

11. Fővárosi Ítélőtábla (Appellationsdomstolen för Budapests stad, Ungern), vid vilken Lego överklagade domen, ändrade denna dom och förordnade att de i det nationella målet omtvistade produkterna skulle beslagtas på grund av att de i det nationella målet aktuella gemenskapsformgivningarna och Pozitív Energiaforrás produkter inte gav en kunnig användare ett annat helhetsintryck. Kúria (Högsta domstolen, Ungern) fastställde, efter överklagande av Pozitív Energiaforrás, denna dom.

12. Lego väckte därefter talan om intrång vid Fővárosi Törvényszék (Överdomstolen för Budapests stad, Ungern), som är hänskjutande domstol, och yrkade i huvudsak att denna domstol skulle fastställa att Pozitív Energiaforrás hade gjort sig skyldigt till intrång, förbjuda detta bolag att fortsätta med detta intrång och vidta andra rättsliga åtgärder avseende intrånget.

[7] Denna del finns i Legos sortiment under beteckningen ”Brick, modified 1 x 2 with studs on 1 side”.

13. Mot denna bakgrund har Fővárosi Törvényszék (Överdomstolen för Budapests stad, Ungern) beslutat att förklara målet vidare och till domstolen ställa följande tolkningsfrågor:

”1. Är det, i ett sådant mål som det vid den nationella domstolen, i vilket rättighetsinnehavaren åberopar en formgivning som skyddas enligt artikel 8.3 i [förordning nr 6/2002], med avseende på en eller flera byggklossar i en av Pozitív Energiaforrás Kft:s byggleksaker som fyller samma monteringsfunktion som de klossar som omfattas av L[ego] A/S formgivning, förenligt med unionsrätten att de nationella domstolarna, när de fastställer omfattningen av skyddet, i den mening som avses i artikel 10 i förordningen, för L[ego] A/S formgivning,

– utgår från en kunnig användare som har sådan teknisk kunskap om formgivningens och produktens funktion som kan förväntas av en fackman,

– betraktar en användare som jämför L[ego] A/S formgivning med Pozitív Energiaforrás Kft:s produkt genom en noggrann, teknisk och metodisk undersökning som en kunnig användare, och

– utgår från att denna kunniga användare bildar sig ett helhetsintryck av formgivningen och produkten i första hand i form av en åsikt om teknik?

2. Om det i ett mål som har ovannämnda egenskaper ska anses att det skydd som L[ego] A/S formgivning ger sträcker sig till en eller några få delar som finns i Pozitív Energiaforrás Kft:s leksaker, som emellertid utgör ett litet antal byggklossar i förhållande till det totala antalet – är det då förenligt med unionsrätten att tillerkänna ett utrymme för skönsmässig bedömning enligt vilket, med hänsyn till att överträdelsen endast sker delvis, den ringa svårighetsgraden och proportionen av överträdelsen i förhållande till produkten i dess helhet och det intresse av fri handel med en byggleksak som till största delen inte kan ifrågasättas, vilket är skäl som kan kvalificeras som särskilda skäl enligt artikel 89.1 i förordningen, domstolen ogillar yrkandet om att fortsatt import till landet av byggleksaken ska förbjudas?”

14. Begäran om förhandsavgörande gavs in till domstolen den 18 mars 2024. Skriftliga yttranden har inkommit från parterna i det nationella målet, den ungerska regeringen och Europeiska kommissionen. Domstolen har beslutat att avgöra målet utan att hålla någon förhandling.

Rättslig bedömning

15. I enlighet med domstolens anvisningar, kommer jag att begränsa detta förslag till avgörande till en bedömning av den första tolkningsfrågan. Svaret på den andra tolkningsfrågan kan nämligen lätt utläsas av fast rättspraxis. [8]

16. Den hänskjutande domstolen har, genom sin första tolkningsfråga, i huvudsak önskat få klarhet i huruvida artikel 10 i förordning nr 6/2002 ska tolkas så, att omfattningen av det skydd som en gemenskapsformgivning har enligt artikel 8.3 i denna förordning ska fastställas med hänvisning till det helhetsintryck som denna formgivning ger en kunnig användare som besitter fördjupade tekniska kunskaper och är särskilt uppmärksam på tekniska aspekter och huruvida detta helhetsintryck främst följer av en åsikt om teknik.

[8] Se, bland annat, dom av den 22 juni 2016, Nikolajeva (C-280/15, EU:C:2016:467, punkt 33 och där angiven rättspraxis).

17. För att ge ett svar på denna fråga som är användbart för att avgöra av det nationella målet, kommer jag för det första att göra en bedömning av begreppet kunnig användare, i den mening som avses i förordning nr 6/2002. För det andra ska jag bedöma vilka delar som ingår i det helhetsintryck som en formgivning enligt artikel 8.3 i denna förordning ger en sådan användare och vilka delar som ska beaktas vid en bedömning av omfattningen av skyddet för en sådan formgivning enligt artikel 10 i denna förordning.

Kunnig användare

18. Begreppet kunnig användare är ett centralt begrepp i förordning nr 6/2002, eftersom det helhetsintryck som en formgivning ger en sådan kunnig användare avgör huruvida formgivningen är skyddad, genom att det visar huruvida den har en särprägel eller inte och vilken omfattning detta skydd ska ha i förhållande till formgivningar som potentiellt kan göra intrång i den.[9] En kunnig användare är en fiktiv figur som, i formgivningsrätten, är den funktionella motsvarigheten till en genomsnittskonsument inom varumärkesrätten och en expert (fackman) inom patenträtten.

19. En kunnig användares egenskaper fastställdes av domstolen i domen PepsiCo/Grupo Promer Mon Graphic.[10] Begreppet kunnig användare, som inte definieras i förordning nr 6/2002, ska förstås som ”ett mellanting mellan det inom varumärkesrätten tillämpliga begreppet genomsnittskonsument – varvid genomsnittskonsumenten inte förväntas besitta någon särskild sakkunskap och generellt sett inte ser någon direkt koppling mellan de motstående varumärkena – och begreppet fackman – varvid fackmannen är en sakkunnig som har en betydande teknisk kompetens”. Detta begrepp ska således förstås ”inte som en genomsnittligt uppmärksam användare, utan som en särskilt uppmärksam användare, oberoende av om detta beror på användarens personliga erfarenhet eller vederbörandes vidsträckta kunskap om den aktuella sektorn”.[11]

20. Domstolen har preciserat att ”[k]valificeringen ’kunnig’ tyder på att användaren, utan att vara konstruktör eller teknisk expert, känner till de olika formgivningar som förekommer inom den berörda sektorn, besitter vissa kunskaper om de delar som dessa formgivningar vanligtvis brukar innehålla och på grund av sitt intresse för produkterna är relativt uppmärksam när han eller hon använder dem”.[12]

21. Även om domstolen angav denna definition av begreppet kunnig användare inom ramen för ett ogiltighetsförfarande avseende en gemenskapsformgivning och, således på grundval av artikel 6 i förordning nr 6/2002, finns det ingenting som visar att detta begrepp ska tolkas annorlunda när det gäller artikel 10 i denna förordning. Tvärtom är, enligt principen om ömsesidighet, omfattningen av skyddet för en formgivning en återspegling av dess särprägel.[13] Båda ska således bedömas mot bakgrund av det helhetsintryck som de ger samma fiktiva person,

[9] Beträffande begreppet ”kunnig användare” i unionens formgivningsrätt, se, bland annat, Stone, D., *European Union Design Law: A Practitioners' Guide*, Oxford University Press, 2016, sidorna 209–229.

[10] Dom av den 20 oktober 2011 (C-281/10 P, EU:C:2011:679) (nedan kallad domen PepsiCo).

[11] Domen (punkt 53).

[12] Domen (punkt 59).

[13] Denna princip kan sammanfattas enligt följande: ”Det som utgör hinder (för ett skydd för en formgivning) om det inträffar tidigare, utgör ett intrång om det inträffar senare”. Beträffande principen om ömsesidighet, se, bland annat, Hartwig, H., Reciprocity in European design law, i Hartwig, H., (red.), *Research handbook on design law*, Edward Elgar Publishing, 2021, s. 119.

det vill säga en kunnig användare, som har samma egenskaper, oavsett om det gäller formgivningens giltighet eller ett intrång. Domstolens resonemang i domen PepsiCo är således fullt överförbart på förevarande mål.

22. Den hänskjutande domstolen anser emellertid, när det gäller formgivningar som omfattas av artikel 8.3 i förordning nr 6/2002, att deras främsta beståndsdelar utgörs av den tekniska funktionen hos detaljerna i produktens utseende, det vill säga den potentiella sammanfogningen med andra produkter i ett modulsystem. Av detta skäl kan det, enligt denna domstol, anses att en fiktiv kunnig användare besitter tekniska kunskaper och är särskilt uppmärksam och, således, att de tekniska aspekterna påverkar det helhetsintryck som den aktuella formgivningen ger vederbörande.

23. Jag anser inte att detta synsätt är korrekt.

24. Även om formgivningar som omfattas av artikel 8.3 i förordning nr 6/2002 nödvändigtvis har en teknisk funktion, är de fortfarande formgivningar och skyddade som sådana. Enligt definitionen i artikel 3 a i denna förordning ska emellertid med formgivning avses ”en produkts eller en produktdels utseende”. Det är således inte produktens tekniska funktion som är skyddad och som bidrar till en kunnig användares helhetsintryck, utan endast produktens utseende, det vill säga dess visuella aspekt.[14] Detta förhållande påverkas inte av att utseendet på de produkter som de formgivningar som omfattas av artikel 8.3 i denna förordning avser, eller åtminstone utseendet på vissa av deras detaljer, beror på att de måste kunna sammanfogas.

25. Däremot liknar en kunnig användare, såsom den definierats av den hänskjutande domstolen, en sakkunnig, som ansvarar för att bedöma huruvida uppfinningar är patenterbara enligt patenträtten. En sådan bedömning avser emellertid inte en produkts utseende, utan en abstrakt idé, nämligen den lösning som hittats på ett tekniskt problem. Den är således inte överförbar på formgivningsrätten.

26. De egenskaper som domstolen tillskrev en kunnig användare i domen PepsiCo är således fortfarande fullt giltiga beträffande formgivningar som omfattas av artikel 8.3 i förordning nr 6/2002. Detta konstaterande tycks överstämma med den ståndpunkt som intagits av de parter som gett in yttranden i förevarande mål.

Helhetsintryck

27. I den första tolkningsfrågans tredje del har den hänskjutande domstolen önskat få klarhet i huruvida det helhetsintryck som en formgivning som omfattas av artikel 8.3 i förordning nr 6/2002 ger en kunnig användare främst kan anses avse tekniska aspekter, vad gäller artikel 10 i denna förordning. Svaret på denna fråga ska enligt min uppfattning nyanseras, eftersom sådana aspekter ska beaktas, men dock på ett annat sätt än vad den hänskjutande domstolen förespråkar.

28. Enligt artikel 10.1 i förordning nr 6/2002, ska en gemenskapsformgivnings skyddsomfång fastställas genom det helhetsintryck som den ger en kunnig användare, i den meningen att varje formgivning som inte ger denna användare ett annat helhetsintryck medför intrång i det aktuella formgivningsskyddet.

[14] Se, för ett liknande resonemang, dom av den 18 mars 2010, Grupo Promer Mon Graphic/Harmoniseringskontoret – PepsiCo (Cirkelformad reklamartikel) (T-9/07, EU:T:2010:96, punkt 50), och förslag till avgörande av generaladvokat Mengozzi PepsiCo/Grupo Promer Mon Graphic (C-281/10 P, EU:C:2011:302, punkt 73).

29. En kunnig användares egenskaper är de som anges i punkterna 19 och 20 i detta förslag till avgörande. Av detta följer att helhetsintrycket, vilket när det är möjligt ska utgöras av en direkt jämförelse av de aktuella formgivningarna,[15] bland annat ska vara resultatet av användares särskilda uppmärksamhet, vederbörandes vidsträckta kunskap om den aktuella sektorn och kännedom om de olika formgivningar som förekommer inom den berörda sektorn samt sitt intresse för de berörda produkterna.[16] Således kommer en kunnig användare, utan att nödvändigtvis vara en teknisk expert, att kunna särskilja de delar av formgivningen som normalt sett förekommer i produkterna inom den aktuella sektorn från dem som är ”nya”. Skillnaderna hos de nyskapande delarna kommer emellertid att ha en större inverkan på helhetsintrycket på en sådan användare än likheterna med de delar som utgör normen.[17]

30. Den hänskjutande domstolen har inte angett vad den anser vara en typisk användare av den produkt som skyddas av den aktuella formgivningen.[18] Även om den hänskjutande domstolen skulle anse att användaren av Lego-klossar typiskt sett är ett barn,[19] ska adjektivet ”kunnig” emellertid fortfarande tillämpas fullt ut, varför en sådan användare fortfarande ska ha alla de egenskaper som anges i punkterna 19 och 20 i detta förslag till avgörande. Vidare, vad gäller formgivningar avseende produkter som (i huvudsak) är avsedda för barn, är det allmänt känt att barn besitter en minst lika hög grad av kunskap och uppmärksamhet som vuxna. Den omständigheten att de aktuella formgivningarna avser produkter som är avsedda för barn motiverar således inte att en kunnig användare av sådana produkter ska tillskrivas en sämre kunskap om den berörda sektorn eller en lägre grad av uppmärksamhet.

31. Vidare anges i skäl 14 i förordning nr 6/2002 att förekomsten av en skillnad mellan de helhetsintryck som två olika formgivningar ger bland annat ska bedömas ”med beaktande av arten av den produkt som formgivningen används för”. Vad gäller formgivningar som är tillämpliga på produkter som ingår i modulsystem är det således berättigat att anse att en kunnig användare inte bara kommer att beakta den aktuella produktens utseende isolerat, utan också det utseende som denna kommer att ha när den har fogats samman med andra delar i systemet.

32. Att fastställa det helhetsintryck som en formgivning ger en kunnig användare är emellertid inte ett självändamål. Det är endast ett mellansteg i bedömningen av vilket skyddsomfång en gemenskapsformgivning ska ha i förhållande till en formgivning som eventuellt gör intrång i denna.[20] Denna bedömning ska göras av den domstol vid vilken talan har väckts, vilken ska ta på sig en kunnig användares ”glasögon” för att fastställa huruvida de motstående formgivningarna ger en sådan användare olika helhetsintryck. Denna domstol ska, vid sin bedömning, beakta omständigheter som en kunnig användare eventuellt inte är fullt medveten om, men som ska beaktas enligt förordning nr 6/2002.

33. Således utesluter artikel 8.1 och 8.2 i förordning nr 6/2002 skydd för sådana detaljer i en produkts utseende som uteslutande är betingade av en teknisk funktion och detaljer i en produkts utseende för ”mekaniskt sammanfogande delar”. Artikel 8.3 i denna förordning

15 Domen PepsiCo (punkt 55).

16 Domen PepsiCo (punkterna 53 och 59).

17 Se, för ett liknande resonemang, dom av den 18 mars 2010, Grupo Promer Mon Graphic/harmoniseringskontoret – PepsiCo (Cirkelformad reklamartikel) (T-9/07, EU:T:2010:96, punkterna 72–82).

18 För övrigt har den praxis som består i att personifiera en kunnig användare, genom att ge denne en verklig persons egenskaper, ofta kritiserats i doktrinen. Figuren ”kunnig användare” är nämligen en rättslig fiktion och ska tolkas med en högre grad av abstraktion. Se, bland annat, Stone, D., *European Union Design Law: A Practitioners' Guide*, se ovan, s. 219.

19 Analogt med vad domstolen slog fast i domen PepsiCo (punkt 54).

20 Skyddets omfattning existerar inte i abstrakt bemärkelse. Enligt artikel 10 i förordning nr 6/2002, ska den alltid bedömas i förhållande till en annan formgivning.

föreskriver emellertid ett undantag för inbördes utbytbara produkter i ett modulsystem. Enligt lydelsen rör det sig visserligen enbart om ett undantag från artikel 8.2, medan artikel 8.1 inte åsyftas. Tribunalen har emellertid slagit fast att artikel 8.3 i denna förordning, för att behålla sin ändamålsenliga verkan, ska tolkas så, att den även utgör ett undantag från artikel 8.1 när den aktuella formgivningen omfattas av såväl artikel 8.2 som artikel 8.1. [21] Således skyddas detaljer i en produkts utseende för mekaniskt sammanfogande delar i ett modulsystem endast när de uteslutande är betingande av produktens tekniska funktion. De bidrar således till det helhetsintryck som en formgivning ger en kunnig användare.

34. Däremot ska, enligt artikel 10.2 i förordning nr 6/2002, vid prövning av skyddsomfånget hänsyn tas till den grad av frihet formgivaren har haft vid utvecklingen av formgivningen.

35. Det är emellertid allmänt erkänt att den grad av frihet formgivaren haft vid utvecklingen av en formgivning bland annat fastställs utifrån tekniska krav. [22] Beträffande detaljer i en produkts utseende som, enligt definitionen i artikel 8.2 i förordning nr 6/2002, ”måste återges exakt till formen och dimensionerna”, är det enligt min uppfattning tillåtet att anta att formgivarens grad av frihet är ytterst begränsad eller obefintlig. Detta gäller i än högre grad när dessa detaljer uteslutande är betingade av den aktuella produktens tekniska funktion, det vill säga, i förevarande mål, sammanfogning.

36. En låg grad av frihet för formgivaren medför inte att en detalj i en produkts utseende helt ska uteslutas från det helhetsintryck som den aktuella formgivningen ger en kunnig användare. [23] Den kommer emellertid att påverka jämförelsen av helhetsintrycken av de motstående formgivningarna utifrån vad tribunalen kallar ”den omvända proportionalitetsregeln”. [24] Ju mer inskränkt friheten är för formgivaren vid utvecklingen av den angripna formgivningen, desto mer kan enligt denna regel små skillnader mellan de aktuella formgivningarna räcka för att ge en kunnig användare ett annat helhetsintryck. Detta beror på att likheterna mellan de aktuella formgivningarna, eftersom de avser gemensamma egenskaper och formgivarens grad av frihet är begränsad vid utvecklingen av dessa, bland annat på grund av tekniska krav, endast har en liten betydelse för det helhetsintryck som en kunnig användare får av dessa formgivningar. [25]

37. Beträffande formgivningar tillämpliga på produkter som ingår i ett modulsystem, såsom byggklossar, kan sammanfogningsdetaljerna eller de detaljer som är betingande av produktens tekniska funktion utgöra en stor del av detaljerna i dessa produkters utseende. [26] Dessa detaljer skyddas ändå av undantaget i artikel 8.3 i förordning nr 6/2002. Då formgivarens frihet vid utvecklingen av dessa är mycket begränsad, kommer deras inverkan på jämförelsen mellan de

[21] Se, för ett liknande resonemang, dom av den 24 mars 2021, Lego/EUIPO – Delta Sport Handelskontor (Byggklossar från en leksaksbyggsats) (T-515/19, EU:T:2021:155, punkt 80).

[22] Dom av den 18 mars 2010, Grupo Promer Mon Graphic/harmoniseringskontoret – PepsiCo (Cirkelformad reklamartikel) (T-9/07, EU:T:2010:96, punkt 67), och dom av den 6 september 2023, Cayago Tec/EUIPO – iAqua (Shenzhen) (Vattenskotrar, motorbåtar) (T-377/22, EU:T:2023:504, punkt 46 och där angiven rättspraxis). Se även förslag till avgörande av generaladvokat Mengozzi PepsiCo/Grupo Promer Mon Graphic (C-281/10 P, EU:C:2011:302, punkt 31).

[23] I motsats till detaljerna enligt artikel 8.1 och 8.2 i förordning nr 6/2002, som inte alls bidrar till detta intryck, såvida de inte omfattas av artikel 8.3.

[24] Dom av den 6 september 2023, Cayago Tec/EUIPO – iAqua (Shenzhen) (Vattenskotrar, motorbåtar) (T-377/22, EU:T:2023:504, punkt 48 och där angiven rättspraxis).

[25] Dom av den 18 mars 2010, Grupo Promer Mon Graphic/harmoniseringskontoret – PepsiCo (Cirkelformad reklamartikel) (T-9/07, EU:T:2010:96, punkterna 67 och 72).

[26] Exempelvis hade EUIPO:s överklagandenämnd, i målet som ledde fram till domen av den 24 mars 2021, Lego/EUIPO – Delta Sport Handelskontor (Byggklossar från en leksaksbyggsats) (T-515/19, EU:T:2021:155), identifierat sex detaljer i den aktuella produktens utseende (en annan LEGO-kloss än den som är aktuell i förevarande mål), vilka alla var uteslutande betingade av dess tekniska funktion. Tribunalen identifierade därefter en enda detalj villkor, vilket den inte ansåg var betingat av nämnda produkts tekniska funktion (se punkterna 102–114 i domen).

helhetsintryck som de motstående formgivningarna har på en kunnig användare att vara betydligt mindre. Följaktligen kommer de minimala skillnaderna mellan de aktuella formgivningarna att göra det möjligt att ett intrång inte anses föreligga.

38. Således uppkommer frågan om artikel 8.3 i förordning nr 6/2002, i syfte att fullt ut behålla sin effektivitet, inte bör tolkas så, att den även utgör ett undantag från artikel 10.2 i denna förordning. Jag anser emellertid att svaret på denna fråga ska vara nekande.

39. För det första har tribunalen slagit fast att artikel 8.3 i förordning nr 6/2002, vilken, enligt dess lydelse, endast utgör ett undantag från artikel 8.2, ska tolkas så, att den även utgör ett undantag från artikel 8.1.[27] Situationen i denna artikel skiljer sig emellertid från den i artikel 10.2 i denna förordning.

40. Artiklarna 8.1 och 8.2 i förordning nr 6/2002 avser båda samma sak, nämligen möjligheten till skydd av de båda kategorierna av detaljer i produkternas utseende, det vill säga dem som uteslutande är betingade av teknisk funktion respektive mekaniskt sammanfogande delar. Det är således berättigat att utvidga undantaget avseende denna andra kategori till de detaljer som omfattas både av den andra och den första kategorin. I det motsatta fallet skulle detta undantag tillämpas asymmetriskt, såtillvida att det endast skulle omfatta de detaljer som avses i artikel 8.2 i förordning nr 6/2002 och som inte samtidigt omfattas av artikel 8.1, trots att artikel 8.3 ska anses vara avsedd att tillämpas på alla detaljer som omfattas av artikel 8.2.[28] Eftersom detaljerna avseende mekaniskt sammanfogade delar ofta är uteslutande betingade av deras tekniska funktion,[29] skulle den ändamålsenliga verkan av artikel 8.3 i förordning nr 6/2002 väsentligt försvagas av detta.

41. Detsamma gäller inte beträffande artikel 10.2 i förordning nr 6/2002. Denna bestämmelse avser en annan fråga, nämligen huruvida det, vid bedömningen av skyddsomfånget, ska beaktas vilken grad av frihet formgivaren av den aktuella gemenskapsformgivningen haft. Den är inte endast tillämplig på formgivningar som omfattas av artikel 8.3 i denna förordning, utan på alla formgivningar utan åtskillnad. Formgivarens frihet kan även begränsas av andra faktorer än tekniska krav. Det finns således ingen risk för någon sådan asymmetrisk tillämpning av denna bestämmelse. I avsaknad av en sådan indikation i nämnda förordning, ska det inte uteslutas att artikel 10.2 i förordningen kan tillämpas på formgivningar som omfattas av artikel 8.3 i denna förordning.

42. För det andra bekräftas detta konstaterande av själva lydelsen i artikel 8.3 i förordning nr 6/2002. Enligt denna bestämmelse ska nämligen formgivningar som omfattas av denna, för att skyddas, bland annat uppfylla det villkor som föreskrivs i artikel 6 i denna förordning, det vill säga att de har särprägel. Denna särprägel ska bedömas i förhållande till varje formgivning som har gjorts tillgänglig för allmänheten före den dag då en ansökan om registrering lämnades in (eller, eventuellt, före den dag från vilken prioritet räknas). I artikel 6.2 i denna förordning anges emellertid en bestämmelse, som är analog med den i artikel 10.2 i denna, enligt vilken det vid bedömningen av om särprägel föreligger ska beaktas vilken grad av frihet formgivaren har haft.

[27] Dom av den 24 mars 2021, Lego/EUIPO – Delta Sport Handelskontor (Byggklossar från en leksaksbyggsats) (T-515/19, EU:T:2021:155, punkt 80).

[28] Se, för ett liknande resonemang, dom av den 24 mars 2021, Lego/EUIPO – Delta Sport Handelskontor (Byggklossar från en leksaksbyggsats) (T-515/19, EU:T:2021:155, punkterna 77–79).

[29] Se punkt 37 i detta förslag till avgörande.

43. Enligt principen om ömsesidighet,[30] ska skyddsomfånget, som ska fastställas enligt artikel 10 i förordning nr 6/2002, motsvara den aktuella formgivningens särprägel, som ska bedömas enligt artikel 6 i denna förordning. Det kan således inte finnas formgivningar för vilka skyddsomfånget i förhållande till potentiellt intrångsgörande formgivningar fastställs enligt mindre strikta bestämmelser än dem enligt vilka deras särprägel i förhållande till tidigare formgivningar ska bedömas. Detta skulle emellertid vara fallet om den grad av frihet som formgivaren haft beaktades vid bedömningen av särprägeln, vilket skulle medföra att tröskeln för den skillnad som krävs för att särprägel ska anses föreligga skulle bli lägre, och inte var det vid bedömningen av skyddsomfånget, vilket i sin tur skulle medföra att tröskeln höjs för den skillnad som krävs för att intrång inte ska anses föreligga.

44. Detta skulle leda till ett absurt resultat. En tidigare formgivning skulle nämligen kunna ge en kunnig användare ett annat helhetsintryck än det som ges av en annan formgivning, som är registrerad eller för vilken registrering har sökts, vilket således skulle hindra en registrering av formgivningen eller dess giltighet,[31] men däremot anses utgöra intrång i denna registrerade formgivning. Således skulle innehavaren av den registrerade formgivningen kunna eliminera tidigare formgivningar från marknaden, utan att ägarna av dessa kan bestrida giltigheten av den registrerade formgivningen.

45. Principen om ömsesidighet kräver således att den grad av frihet som formgivaren haft ska beaktas för alla formgivningar, inbegripet dem som omfattas av artikel 8.3 i förordning nr 6/2002, såväl för att bedöma särprägel som för att bedöma skyddsomfång.

46. Slutligen gör, för det tredje, artikel 8.3 i förordning nr 6/2002 visserligen det möjligt att skydda formgivningar som är tillämpliga på inbördes utbytbara produkter i ett modulsystem trots de funktionella detaljerna i dessa produkters utseende. Det allmänna syftet med denna förordning förblir emellertid det som anges i dess skäl 10, nämligen att varken hämma teknisk innovation eller driftskompatibiliteten mellan produkter från olika tillverkare genom att skyddet utsträcks till att omfatta detaljer som uteslutande är betingad av tekniska funktioner i produktens utseende eller mekaniskt sammanfogande delar.

47. Detta syfte skulle emellertid äventyras om de mekaniskt sammanfogade delarna i utseendet hos produkter som ingår i ett modulsystem, vilka ofta är framträdande i detta utseende, fick vara avgörande för det helhetsintryck som produkter ger en kunnig användare vid bedömningen av skyddsomfånget avseende de aktuella formgivningarna. Jag anser att beaktande, inom ramen för denna övning, av vilken grad av frihet formgivaren har haft gör det möjligt att uppnå detta syfte, utan att äventyra den ändamålsenliga verkan av det undantag som föreskrivs i artikel 8.3 i förordning nr 6/2002.

Svar på den första tolkningsfrågan

48. Mot bakgrund av de upplysningar som lämnats i begäran om förhandsavgörande, är det just behovet av att tillvarata det syfte som nämns i punkt 46 i detta förslag till avgörande som har lett den hänskjutande domstolen att undra över lämpligheten att, vid fastställandet av skyddsomfånget avseende formgivningar som omfattas av artikel 8.3 i förordning nr 6/2002, tillämpa specifika kriterier och därvid beakta dessa formgivningars särdrag.

[30] Se punkt 21 i detta förslag till avgörande.

[31] Formgivningens giltighet bedöms, bland annat, mot bakgrund av kravet på särprägel, se artikel 25.1 b i förordning nr 6/2002.

49. Jag anser emellertid, som framgår av övervägandena ovan, att det tvärtom är en strikt och fullständig tillämpning av bestämmelserna i förordning nr 6/2002, såsom unionsdomstolarna har tolkat dem, som gör det möjligt att uppnå detta syfte och samtidigt tillvarata den ändamålsenliga verkan av artikel 8.3 i denna förordning.

50. Jag föreslår således att domstolen ska besvara den första tolkningsfrågan så att artikel 10 i förordning nr 6/2002 ska tolkas så, att skyddsomfånget avseende en formgivning som omfattas av artikel 8.3 i denna förordning ska fastställas med hänvisning till det helhetsintryck som denna formgivning ger en kunnig användare som, utan att vara formgivare eller teknisk expert, känner till olika befintliga formgivningar inom den berörda sektorn, besitter en viss grad av kunskap beträffande de delar som dessa formgivningar normalt sett innehåller och, med anledning av sitt intresse för de aktuella produkterna, visar en relativt hög nivå av uppmärksamhet när han eller hon använder dem som delar i det modulsystem som de ingår i. Vid bedömningen av skyddsomfånget ska det beaktas vilken grad av frihet den formgivare som skapat den aktuella produkten har haft, inbegripet vid utvecklingen av de delar av produktens utseende som är betingade av en mekanisk sammanfogning av delar.

Förslag till avgörande

51. Mot bakgrund av det ovan anförda, föreslår jag att domstolen ska besvara den första av de tolkningsfrågor som Fővárosi Törvényszék (Överdomstolen för Budapests stad, Ungern) har ställt på följande sätt:

Artikel 10 i rådets förordning (EG) nr 6/2002 av den 12 december 2001 om gemenskapsformgivning

ska tolkas så,

att skyddsomfånget avseende en formgivning som omfattas av artikel 8.3 i denna förordning ska fastställas med hänvisning till det helhetsintryck som denna formgivning ger en kunnig användare som, utan att vara formgivare eller teknisk expert, känner till olika befintliga formgivningar inom den berörda sektorn, besitter en viss grad av kunskap beträffande de delar som dessa formgivningar normalt sett innehåller och, med anledning av sitt intresse för de aktuella produkterna, visar en relativt hög nivå av uppmärksamhet när han eller hon använder dem som delar i det modulsystem som de ingår i. Vid bedömningen av skyddsomfånget ska det beaktas vilken grad av frihet den formgivare som skapat den aktuella produkten har haft, inbegripet vid utvecklingen av de delar av produktens utseende som är betingade av en mekanisk sammanfogning av delar.